

Momčilo Živković, direktor Agencije za zaštitu životne sredine

Najlošija voda u Vojvodini

Jens Bergren, direktor Svetske nedelje voda

Ne verujem da će biti ratova za vodu

Danas

EKO ZONA

Najčistije reke u Srbiji Drina i Lim

Snabdevanje vodom ključ nacionalne bezbednosti

Za tuširanje
treba od 95 do
190 litara vode

Povlačenjem vode
u toaletu potroši se
do 27 litara vode

Poljoprivreda potroši
70 odsto svih zaliha
sveže vode

Do 2025. dve trećine svetskog stanovništva bi moglo da ima problema sa snabdevanjem vodom

Ključ nacionalne bezbednosti

Globalni stratezi
predviđaju da će se
Četvrti svetski rat
voditi zbog vode

U poslednjih 50 godina
u svetu je bilo čak
507 sukoba zbog vode,
od kojih je 21 prerastao
u rat

Nivo akvifera opada, glečeri nestaju, vodeni baseni presušuju, dubina rečnih korita opada, a imajući u vidu klimatske promene, postoji opasnost da se problemi čak prodube. Stručnjaci upozoravaju da bi do 2025. čak dve trećine svetskog stanovništva moglo da ima problema sa snabdevanjem vodom. Zato nije čudno što se neretko kaže da je voda nova nafta - dugo rasipano prirodno bogatstvo koje se „topi“ i čija cena raste. I dok je nekada nafta bila jabuka razdora među državama, sada je to voda, tako da ona postaje ključni element nacionalne bezbednosti. Dakle, osnovna poruka je jasna - vode na mnogim mestima nema dovoljno i sve će je manje biti.

Ključni problem je što broj stanovnika na Zemlji raste. Kada je pre 60 godina na planeti bilo 2,5 milijardi ljudi, relativno mali broj njih je bio zabrinut zbog vode. Međutim, broj ljudi na Zemlji je 2000. skočio na šest milijardi, danas iznosi gotovo sedam milijardi, a procenjuje se da će do 2050. biti devet milijardi ljudi.

Površina zemljišta koja se navodnjava je udvostručena, a količina vode koja se koristi u poljoprivredi je utrostručena. Prognozira se da će do 2050. procenat ljudi u zemljama gde je nestašica

vode hronična sa osam odsto (500 miliona), koliko je iznosio na početku 21. veka, skočiti na 45 odsto (četiri milijarde). A već milijardu ljudi svake noći odlazi u krevet praznog stomaka, delom zbog toga što nema dovoljno vode za proizvodnju hrane.

U Britaniji, na primer, poljoprivreda iziskuje samo tri odsto ukupne količine iskorišćene vode. Nasuprot tome, u SAD na poljoprivredu odlazi 41 odsto vode, i to gotovo sve na navodnjavanje. U Kini ratarstvo i stočarstvo iziskuju gotovo 70 odsto vode, a u Indiji približno 90 odsto. Kada je reč o svetu kao celini, na poljoprivredu odlazi gotovo 70 odsto vode.

Ipak, ne bi moglo da se kaže da je ceo svet u deficitu s vodom. Problem je, međutim u tome što je ona neravnomerno raspoređena - samo devet zemalja poseduje 60 odsto ukupne količine raspoloživih slatkih zaliha vode, a od njih samo je u Brazilu, Kanadi, Kolumbiji, Kongu, Indoneziji i Rusiji ima u izobilju. Amerika relativno dobro stoji, ali Kina i Indija sa više od trećine svetske populacije poseduju manje od deset odsto vode sveta.

Water Resources Group,

konzorcijum koji se bavi problemom oskudice vode, procenio je da će ukoliko se nastavi aktuelni trend na azijskom kontinentu, jaz između raspoloživih količina vode i potrebe za njom iznositi 40 odsto do 2030. Taj disbalans naročito će biti poguban za Indiju, gde će zbog sklonosti srednje klase dijetama biti povećana potražnja za mesom, šećerom i pšenicom, što iziskuje ogromne količine „plavog zlata“. Do 2030. potražnja će, navodi Water Resources Group, porasti za gotovo 1,5 biliona kubnih metara, što je mnogo više od trenutno raspoložive količine od oko 740 milijardi kubnih metara. Iz tog razloga, ukoliko se ne preduzmu neophodne mere, količina vode u većini rečnih korita u zemlji mogla bi znatno da se smanji.

Samo devet
zemalja poseduje
60 odsto ukupnih
zaliha pijaće vode

Problem oskudice vode preči i Kini, gde 21 odsto površine zemlje koja je pod vodom nije dovoljna. Prognoze postaju još tužnije ako se zna da se usled globalnog zagrevanja himalajski glečeri na platou Tibeta, od kojih se vodom pored Kine snabdevaju i njeni susedi, uključujući Indiju i Pakistan, već tope. Stručnjaci upozoravaju da je 80 odsto glečera na zapadu Kine u fazi nestajanja i da će se do 2050. istopiti između pet do 27 odsto njihove površine. Prema njihovim ocenama, budući da 60 odsto vode od kineskih glečera otiče iz zemlje, postoji velika mogućnost da zbog nedostatka vodenih zaliha dođe do zaoštavanja u odnosima u regionu.

S druge strane, ogromna prostranstva sušne Afrike, u kojoj više od 300 miliona ljudi nema siguran pristup pijaćoj vodi, leže na ogromnim zalihama podzemnih voda. Stručnjaci s „Britanskog geološkog instituta“ (BGS) i Univerzitetskog koledža u Londonu (UCL) naglašavaju da je njihova količina i do sto puta veća od one na površini kontinenta. U studiji koju su izradili navodi se da je najveći rezervoar podzemnih voda u severnoj Africi u velikim sedimentnim bazenima na području Libije, Alžira i Čada i da one mogu da zadovolje potrebu za pitkom vodom i navodnjavanjem na Crnom kontinentu.

Marija Kojčić

EKO-STAV

U prirodi ostaju samo posledice

Piše: Radoslav Zelenović, direktor Jugoslovenske kinoteke

Nema nikakve sumnje da i naša zemlja, kao mnoge druge, ima zakonodavstvo u oblasti ekologije koje se oslanja na evropska i druga iskustva, da postoji i ministarstvo koje se brine o životnoj sredini, da imamo tako jaku industriju koja ugrožava okolinu, da imamo mnoge organizacije koje se profesionalno ili dobrovoljno bave pitanjem ekologije... a da ipak imamo zemlju u kojoj ekološka svest nije ni izdaleka kako bismo to želeli.

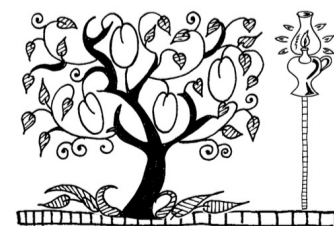
Profesija kojom se bavim, kinematografija, poslednjih godina zdušno pomaže delima koja ukazuju na ekološke probleme sa željom da ih bude što manje. Svako se od nas bori na svoj način, pod uslovom da ima razvijen odnos prema sopstvenom okruženju, tako i ja već godinama sa saradnicima na Paličkom filmskom festivalu imam program, i ne samo program već i tribine koje se bave problemima ekologije i klimatskih promena. Ove godine razgovaralo se na temu klimatske promene i politika, koja je još jednom otvorila dilemu oko „krivice“ koje i dalje postoje.

Nemam iluziju da jedan festival i njegove tribine mogu da promene naš odnos prema činjenici da je za mnoge priroda samo objekat, nešto što može da se poseduje, da se sređuje po svom nahođenju i da se upotrebi. Kao da nas se ne dotiče to što se dugogodišnje promene umnogome razlikuju od ostalih problema sa kojima se čovečanstvo danas suočava i da bi posledice po život na Zemlji mogle biti katastrofalne ukoliko dozvolimo da se ti procesi i dalje nekontrolisano odvijaju.

Kada govorimo o ekološkim problemima, uglavnom govorimo o onome što se vidi. Deponije, đubre, javašluk, a manje o onome što se ne vidi, a to je takođe nešto što i te kako ugrožava našu sredinu. I sam pripadam onima koji vole prirodu i trudi se da se preterano ne meša u neke njene zakonitosti. Neću reći ništa novo tvrdnjom da niko od nas nije dorastao prirodi, pogotovo ne da menja njen tok.

Dobar deo godine provodim u Koraćici, selu pod vrhom Kosmaja, i svedok sam mnogih problema koje te, na prvi pogled čiste sredine imaju, da bismo tvrdili kako se tamo vodi zdrav život. Ono što vidim kao problem u mnogim selima u Srbiji jeste činjenica da se voda koja se koristi za piće dobija iz seoskih izvora ili vodovoda koji su formirani na tim izvorima, koje malo ko kontroliše i koji su neretko prepušteni sami sebi. Međutim, i tokom leta voda sa tih izvora svakodnevno nestaje. S druge strane, najveći broj domaćinstava još uvek koristi septičke jame, jer malo je sela koja imaju rešeno pitanje vodovoda i kanalizacije i to sigurno može u nekom trenutku da ugrozi zdravlje meštana. Svako se bori na svoj način da zaštiti svoj okoliš, jer time štiti svoje zdravlje. Ali, ekologija ne može da bude samo stvar pojedinaca.

Mala digresija, godinama putujući po Srbiji prolazio sam pored jedne male deponije na nečijem imanju, a domaćin je rukom napisao sledeće upozorenje: „Ko ovde baca đubre, dabogda dobio rak!“ Skoro sam ponovo prošao, table nema, ali đubre stoji još uvek.

Urednik Eko-zone:
Aleksandar Roknić
Lektura: Ana Rončević
Foto-dokumentacija:
Stanislav Milojković
Dizajn vinjeta i ilustracije:
Jelena Dugalić Milašinović
Prelom: Zoran Spahić